

PROBA ESPEZIFIKOA

2023ko PROBA

**ARTEAREN
HISTORIA**

PROBA

ERANTZUNAK

Universidad
del País Vasco

Euskal Herriko
Unibertsitatea

UNIBERTSITATERA SARTZEKO
PROBAK 25 URTETIK GORAKOAK

2023ko MAIATZA

PRUEBAS DE ACCESO A LA
UNIVERSIDAD PARA MAYORES
DE 25 AÑOS

MAYO 2023

ARTEAREN HISTORIA

HISTORIA DEL ARTE

Probak bi atal ditu.

1. atala. Bi irudi eskaintzen dira, eta haietako bati iruzkina egin behar zaio.

Atal honek 10etik 5 puntu balio du.

2. atala. Bi gai proposatzen dira, eta haietako bat garatu behar da.

Atal honek 10etik 5 puntu balio du.

1. atala:

Aztertu eta iruzkindu bi irudi hauetako bat. (5 puntu)

Sailkatu obra, eta, horretarako, adierazi estiloa eta noizkoa den.

- Egin obraren azterketa formal eta ikonografikoa.

- Azaldu ezazu, laburki, obra egin zen garaiko testuinguru historiko-artistikoa.

A)

Universidad
del País Vasco

Euskal Herriko
Unibertsitatea

UNIBERTSITATERA SARTZEKO
PROBAK 25 URTETIK GORAKOAK

2023ko MAIATZA

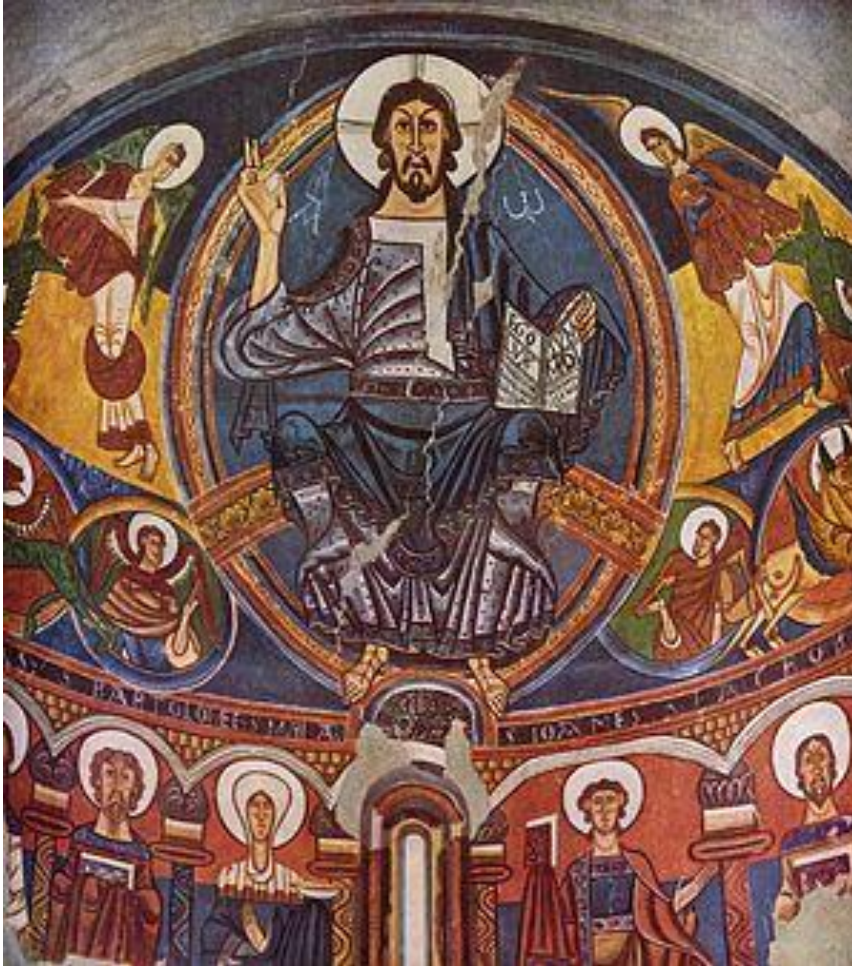
PRUEBAS DE ACCESO A LA
UNIVERSIDAD PARA MAYORES
DE 25 AÑOS

MAYO 2023

ARTEAREN HISTORIA

HISTORIA DEL ARTE

B)

2. atala:

Proposatzen zaizkizun bi gai hauen artetik bat garatu behar duzu (5 puntu)

A- Tenplu erromatarra. Greziaren ondarea.

B- Kubismoa. Picasso

Universidad
del País Vasco

Euskal Herriko
Unibertsitatea

UNIBERTSITATERA SARTZEKO
PROBAK 25 URTETIK GORAKOAK

2023ko MAIATZA

PRUEBAS DE ACCESO A LA
UNIVERSIDAD PARA MAYORES
DE 25 AÑOS

MAYO 2023

ARTEAREN HISTORIA

HISTORIA DEL ARTE

EBAZPEN ORIENTAGARRIA

Kalifikatzeko irizpideak.

Galdera bakoitzaren ondoren, dagokion puntuazioa ageri da. Guztira, 10 puntu dira.

Ebaluatzeko irizpideak.

Jarduera praktikoan kontuan hartuko dira irudiaren testuinguru historikoa eta kulturala, ikuspegi formaletik egindako iruzkin teknikoa eta estiloa, garaia, kronologia eta autorea —hala badagokio— kokatzeari dagokiona.

Jarduera teorikoan, kontuan hartuko dira erantzunaren zuzentasuna, azalpenaren argitasuna eta koherentzia, egituratzea eta hiztegi espezifikoaren kalitatea. Estiloen, arte-mugimenduen edo autoreen eta obren ezaugarri espezifikoak.

1. atala. Bi irudi eskaintzen dira, eta haietako bati iruzkina egin behar zaio. (5 puntu)

A)

Apolo eta Dafne

Universidad
del País Vasco

Euskal Herriko
Unibertsitatea

UNIBERTSITATERA SARTZEKO
PROBAK 25 URTETIK GORAKOAK

2023ko MAIATZA

PRUEBAS DE ACCESO A LA
UNIVERSIDAD PARA MAYORES
DE 25 AÑOS

MAYO 2023

ARTEAREN HISTORIA

HISTORIA DEL ARTE

Mukulu biribileko eskultura, estilo barrokokoa, 1622 eta 1625 bitartean (XVII. mendea) Gian Lorenzo Berninik Carrarako marmolez egina Scipione Borghese kardinalak eskatuta.

Gai mitologiko bat irudikatzen du eta Borghese galerian dago, Erroman.

Deskribapen formala

Eszenan, bi pertsonaia agertzen dira mugimenduan. Biak korrika doaz; bat ihesi eta bestea atzetik, harrapatu nahian.

Italiar eskultoreak bikain eta tamaina naturalean islatu zuen Ovidiok *Metamorfosiak* obran kontatzen duen mitoaren une garrantzitsuenetako bat. Apolo Dafnerengana iritsita Dafne zuhaitz bihurtzen hasten den une zehatza aukeratu zuen.

Apolok oin bat baino ez du lurrean. Ezker-eskuarekin, Dafneri eusten dio, zeina enbor bilakatzen hasi baita. Haren aurpegiak harridura adierazten du. Dafne eszenari begira dago, burua sorbaldaren gainean biratuta, eta aurpegi nekatuan larritasuna adierazten du, ahoa irekita.

Obra edozein ikuspuntutatik ikus daiteke, eta konposizio irekia du, gorputzen lerro kurbatu eta paraleloen eraginez. Eszenari dinamismoa eta tentsioa emateko, lerro diagonal baten arabera lan egin zuen Berninik. Irudizko diagonal horren gainean eraiki zuen mugimendu-itxura, eta dinamismoa eta ikusizko oreka ezin harmoniatsuagoa lortu zuen marmolezko bloke hotz batetik abiatuta.

Marmolaren leunketak indartu egiten ditu anatomien sentsualitatea eta testuren tratamendua: pertsonaien azal gazte zetakara, ile-matazen kaosa eta dinamismoa, azalaren eta sustraien gordintasuna, erramu-hostoen irregulartasuna... dena nahasten da egiantz eta adierazkortasun handiagoaren bila. Apoloren arrokek mugimendua eta dinamismoa azpimarratzen dituzte. Dafnek eskuak zerurantz altxatuak ditu, airean flotatzen ari dela dirudi. Dafneren eskulturan, ilearen mugimendua eta zuhaitz-bihurtzea nabarmentzen dira.

Dramatismoa irudien aurpegietan nabari da. Dafnek beldurra adierazten du jainko gaztearen eskuak gorputza ukitu diola sentitzean.

Obran nabaria da eskultura helenistikoaren eragina, hari jarraitzen baitio artistak: zazpi buru eta erdiko kanona proportzioen tamainan, eta argiaren eta itzalen argiantzarekin etengabe jokatzea gorputz eta jantziei errealismoa eta bolumena emateko.

Gaia

Ovidiok *Metamorfosiak* lanean kontatzen duenez, Erosek, maitasunaren jainkoak, madarikatu egin zuen Apolo, barre egin baitzion Erosi arku eta gezi batekin jolasean ibiltzeagatik. Zigor gisa, Erosek urrezko gezi bat jaurti zion Apolori, Dafne ninfarekin erabat maiteminarazi zuena. Dafneri, berriz, berunezko gezi bat bota zion, eta Apolorenganako beldur-sentimendu geldiezina eragin zion. Apolok arren eta arren eskatu zion Dafneri berarekin gelditzeko. Ninfak baztertu egin zuen, eta ihes egiten saiatu zen; orduan, gazte maitemindua haren atzetik irten zen. Dafnek, bere burua harrapatuta ikusita, laguntza eskatu zion aitari, Tesaliako Peneo jainkoari, zeinak zuhaitz bihurtuko baitzuen Dafne.

ARTEAREN HISTORIA

HISTORIA DEL ARTE

Hainbestearainoko beldurra sentitu zuen ninfak, ezen bizitza osorako gorputza sakrifikatu eta erramu-zuhaitz bihurtu behar izan baitzuen, Apoloren presio eta desira etengabeetatik ihes egiteko modu bakar gisa. Apolok zuhaitzaren hostoekin erramu-koroa bat ehundu eta beti berekin eramatea erabaki zuen, poeta eta militar garaileak koroatzeko.

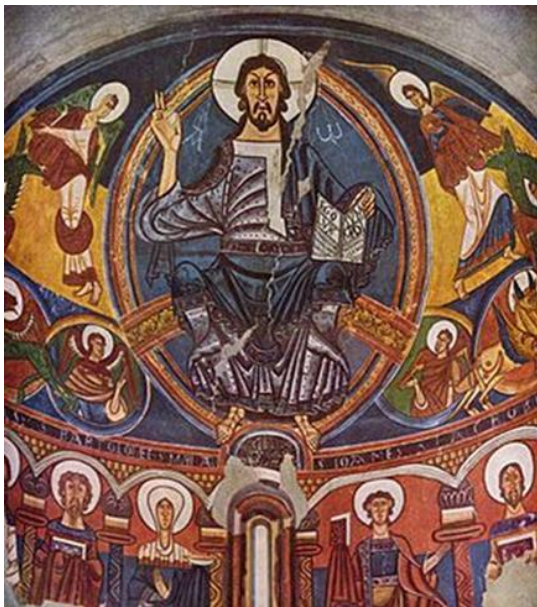
Teatraltasunagatik eta dinamismoagatik nabarmentzen da obra. Aldi barrokoa den hunkipen-garaiaren berezko ezaugarriak dira horiek, Errenazimentuaren begirada klasiko eta orekatua jada atzean utzita.

Arte barrokoak, Mendebaldean, sentiberatasun berri bat adierazten zuen. Errenazimentuko arrazionalismoa, ordena eta soiltasuna desagertu egin ziren, eta barrokoaren emozioak adieraztea, kaosa eta joritasuna nabari dira, zeren eta, ezbairik gabe, aldaketa historiko eta kultural dramatikoaren aldi bat izan baitzen.

Berniniren lan hau aldi goiztiar bati dagokio. Horregatik, eskultoreak zazpi buru eta erdien kanon klasikoa eta gorputzen idealizazioa lehenesten ditu oraindik.

Autoreak Mendebaldeko eskulturaren bilakaeraren parte handi bat markatu zuen XVIII. mendean, neoklasizismoraino.

B)

San Klemente Taüllgoaren pantokratorra

XII. mendeko fresko-pintura erromanikoa, esfera-laurdeneko ganga baten hormaren gainean ezarria, Lleidako La Vall de Boí udalerriko Taüll herriko San Klemente elizako absidean. Bibliako gai bat deskribatzen du.

Jatorrizko pinturak Kataluniako Arte Museo Nazionalera (Bartzelona) eraman ziren 1913an, eta hasierako kokalekuan haien kopia bat gorde zen.

Universidad
del País Vasco

Euskal Herriko
Unibertsitatea

UNIBERTSITATERA SARTZEKO
PROBAK 25 URTETIK GORAKOAK

2023ko MAIATZA

PRUEBAS DE ACCESO A LA
UNIVERSIDAD PARA MAYORES
DE 25 AÑOS

MAYO 2023

ARTEAREN HISTORIA

HISTORIA DEL ARTE

Deskribapen formala

Absideko pinturak tamaina desberdineko bi zerrenda horizontaletan banatuta daude, testuz osatutako zerrenda batez bereizita.

Gangaren goiko zerrendan, erdian, pantokrator bat edo Kristo Maiestatezko bat ageri da, eserita, landare-motiboz apaindutako zerrenda kurbatu baten gainean.

Pantokratorraren irudia perlaz apaindutako mandorla batean ageri da. Haren goiko aldean burua eta aureola zuria bermatzen ditu.

Tunika gris bat du soinean, eta gainean mantu urdinxka bat.

Aurpegia luzanga eta simetrikoa da, eta begirada sakona du. Kristo epailea da, *Maiestas domini*, eskuineko besoa goratua duela bedeinkatzeko jarreran; ezkerreko eskuak, berriz, liburu ireki bati eusten dio, non *EGO SUM LUX MUNDI* ageri baita letra larri latindarretan idatzia. Oinutsik dago, oinak mandorlatik irtenda eta esferaerdi batean bermatuta. Irudiaren alde banatan alfa eta omega letra grekoak ageri dira.

Tetramorfoak inguratzen du pantokratorra. Lau ebanjelarien sinboloak daramatzaten lau aingeru. Goiko ezkerreko aldean dagoenak liburu bat darama (aingerua bera baita San Mateoren ebanjelioaren sinboloa). Haren azpian, beste aingeru bat dago lehoi batekin (San Marko). Eskuinaldean, bi aingeru ageri dira arrano baten (San Joan) eta zezen hegodun baten (San Lukas) irudiekin. Seinaren hegoaldean hornitutako bi serafinekin ixten da konposizioa bi muturretan. Hegoaldeko lautuan begi-irudikapenak nabari dira.

Gangaren hondoa hiru kolorekoa da, bertikalean ezarria; behetik gora: urdina, horia eta beltza. Hondo urdineko sektoreko irudiak zirkuluz inguratuta daude.

Behoko zerrendan sei irudi daude, absidea argiztatzeko baoak eratzen duen arkuak hiruko bi multzotan banatzen dituela. Ezkerrean, San Tomas, San Bartolome eta Ama Birjina daude. Eskuinean, San Joan, Done Jakue eta San Filipe. Haien izenak eremu hori eta goikoa bereizten dituen zerrendan ageri dira. Irudi guztiak arku erdizirkularren azpian daude; arkuok landare-dekorazioko kapitelak dituzten zutabeen gainean daude. Mariak kaliza bat darama, eta apostoluek fededunak erakusten dituzten liburuak dituzte.

Marraskia. Irudiak lerro beltzez inguratuta agertzen dira, silueta marraztu gisa. Trazuak nahiko nabarmenak dira eta koloreak ongi definituta daude.

Koloreak ez du graduaziorik. Konposizio osoan nabaria da simetriarekiko interesa, gangaren ardatz bertikaletik eta absidearen arkitik abiatuta ezarria.

Pantokratorraren irudia bera antinaturala da, frontala, hieratikoa, errespetua zabalduz. Simetria eskuen posizioarekin bakarrik hausten da. Simetriarik ez dago, ordea, tetramorfoaren aingeruetan eta sinboloetan.

Hieratismoa lan hauen guztien ezaugarria da; irudikapen laua da beste ezaugarri bat, batere perspektibarik gabea.

ARTEAREN HISTORIA

HISTORIA DEL ARTE

Gaia

San Joanen Apokalipsiaren pasarte baten irudikapen grafikoa da, non deskribatzen baita Kristo koroatuaren ikuspena, tetramorfoak inguratuta. Denborarekin, irudikatze hori lau ebanjelarien obraren sinbolo bilakatu zen. Beraz, ikonografia kristauan sustrai sakonak dituen gai bat dugu aurrean: *Maiesta Domini* edo Kristo Maiestatezkoa, Jesus ahalguztiduna mundua bedeinkatzeko jarreran irudikatzen duena.

Letra grekoek adierazten dute bera dela gauza guztien hasiera eta amaiera; munduaren argia, azken batean, latinezko esaldiak dioenez. Gizakiak, beraz, jainkozko mezu horri jarraitu behar dio, horrek betiko salbazioa bermatzen baitio.

Multzo piktorikoa bi zerrenda horizontaletan antolatzeak bi eremu paralelaren presentzia sinbolizatzen du: goikoan zerua irudikatzen da, Kristoren inguruan; behekoan, Eliza erakusten zaigu, Mariaren eta apostoluen irudien bidez.

Pinturak, eskulturak bezala, izaera didaktikoa du, eta irudikapen horien bidez bizi zuten erlijioa fededunek. Nagusiki, landa-giroko gizarte bat zen; nagusi ziren orduan jurisdikzio-jaurerrietan oinarritutako mendekotasun pertsonaleko loturak, jaurerriok baitziren sistema feudalaren berezko egitura.

San Klemente Taüllgoaren absideko pintura hauetan, agerikoak dira zenbait eragin, eta haien artean bizantziarra nabarmendu behar da, ia ez baitago espazio- eta bolumen-efekturik. Hala, obra espiritual bat lortzen da, solemnea eta monumentalak.

Bestalde, absideko pinturak tenplu bereko beste leku batzuetan egindakoekin edo herri bereko Santa Maria elizakoekin lotu behar dira. Haietan, Errege Magoek lagundutako *Maiestas Mariae* bat irudikatu da.

2. atala. Proposatzen zaizkizun bi gai hauen artetik bat garatu behar duzu. (5 puntu)

A) Tenplu erromatarra. Greziaren ondarea.

Erromatar jainkozaletasuna, grekoa bezala, jainko-jainkosaz betetako mitologia konplexu batean oinarritzen zen, eta jainko-jainkosa haietako asko Olinpo grekotik eta konkistatutako ekialdeko gizarteetatik zetozen. Hori lagungarria izan zen estatu erromatarrak erlijio-tradizio eta -ohiturak asimila zitzen, harik eta kristautasunera bihurtu arte. Gainera, etxeko jainkozaletasuna zen, familiako jainko-jainkosekin (manak, larak eta penateak). Enperadoreak berak, *Pontifex Maximus* gisa, estatuaren eta jainkoen arteko bitartekari-lana egiten zuen.

Jainko-jainkosen bizilekua zenez, tenplu erromatarra kontu handiz eraiki zen, kalitate goreneko materialekin. Gainera, apaizentzat baino ez zen; haiek arduratzen ziren gurtzaz, eta fededunek, berriz, kanpoko eremuetatik baino ez zuten parte hartzen.

ARTEAREN HISTORIA

HISTORIA DEL ARTE

Greziak eta Erromak, beren sorkarietan, naturan dagoen harmonia- eta proportzio-arauak aplikatzen zituzten. Proportzio-kanonak erabiltzen zituzten beren eraikuntzetarako, eta marmola da funtsezko materiala.

Tenplu erromatarraren oinplanoak proportzio orekatuak ditu, eta arkitektura perfekzio eta harmonia handikoa da, tenplu grekotik jasoa.

Tenplu erromatarraren ereduak planteamendu orokor grekoari jarraitzen dio, baina baditu aldaketak:

- Arkupe kolomadun bakarra dago, fatxada eta eraikinaren sarrera bakarra osatzen duena.
- Pseudoperipteroa izan ohi da; hau da, inguruko kolomak cellaren alboko eta atzeko hormei atxikita daude.

- Cella etruskoa hirukoitza du (Juno, Jupiter eta Minervari eskainiak), trinkoa eta kolomarte itsuek erabat itxia.

- Tenplu grekoa eta ondorengo tenplu erromatarrak ez dira berdinak; izan ere, grekoa ez da lurzorutik goratzen goi-podium batean, eta eskalinetak mutur bakoitzean baino ez ditu.

- Erromatarrek arkitekturaren eredu greko arkitrabetuna edo dinteldua kopian zuten, bi isurkiko estalkiarekin, eta frontoi izeneko triangulua osatu zuten. Frontoiaren barruko espazioari tinpano deitzen zaio. Koloma kapitela eta fusteaz osatuta dago, eta gainean entablamentu bat dauka, arkitrabeaz, frisoaz eta erlaitzaz osatua.

Ordenei dagokienez, erromatarrek korintoar ordenaren formak erabili zituzten beren tenpluetarako. Haien kapitela, nahiz eta kapitela korintoar grekoaren elementu guztiak erreproduzitzen dituen, askoz ere zakarragoa da, landugabeagoa, eta akanto-hostoek ez dute Greziako ereduaren fintasun ideal hura (Tivoliko tenplu zirkularra, Vestari eskainia, korintoar ordenakoa da; akanto-hostoz osatutako bi errenkada ditu, eta abakoa neurritz gaineko floroiz apainduta dago).

Hona hemen adibide batzuk: *Fortuna Virilisen* tenplua (K.a. I. mendea), Erroman; *Maison Carrée*, Nîmesen (Frantzia) (K.a. 19-22).

Oinplano zirkularreko tenplua ere, "THOLOS" helenistikotik eratorria, ohikoa da, hala nola Vestaren tenplua (K.a. 142), Erroman.

Inperioaren garaian, nabarmentzekoa da Agriparen panteoia (K.a. 27, Adrianok eraberritua II. mendean), arkitektura erromatarraren adibiderik onenetako bat. Arkupe batek, trantsizio-gorputz angeluzuzen batek eta danbor zilindriko handiak osatzen dute. Arkupea Greziari egindako omenaldia da; oktastiloa da, korintoar ordenako kolomekin, eta entablamentu bat du, Agripari buruzko inskripzio bat duena. Goialdean frontoi bat dago, jatorrian estatuak izango zituen. Arkupeko laukizuzena barneko zirkuluarekin lotzeko erantsi zen trantsizio-gorputza hiru habeartetan banatuta dago, eta korintoar ordenako kolomak ditu; habearteetako bik estalki laua dute, eta erdikoak kanoi-ganga du. Zilindro-formako danborrak eraikinaren egitura sostengatzailea inguratzen du; marmolez eta iztukuz estalia egon zen, irudi arranditsua osatuz. Danborra kupulan amaitzen da; bere garaian urre-koloreko brontzezko teilaz apainduta zegoen.

Tenplu erromatarraren kokapena ez da grekoena bezalakoa. Batez ere hiriguneetan sortu ziren, eta ez kokaleku gailen batean, Akropoliko tenplu grekoen kasuan bezala.

ARTEAREN HISTORIA

HISTORIA DEL ARTE

Orientazioari dagokionez, ipar-hego orientazioa izan ohi du tenplu erromatarrek; podium baten gainean ezarria dago, eta hegoaldeko harmailadi zabal baten bidez iristen da haraino. Tenplu grekoak ekialde-mendebalde orientazioa du beti, eta sarrera ekialdean dago.

Erromatarrek tenplu grekoen tipologia bereganatu zuten, kolomen kopuruari eta kokapenari dagokionez. Hauek dira:

- apteroa: kolomarik gabe.
- distiloa: bi koloma ditu frontean.
- tetrastiloa: lau koloma ditu frontean.
- hexastiloa: sei koloma ditu; tenplu greko klasiko gehienak hexastiloak ziren.
- oktastilo: zortzi koloma ditu; adibide bat Partenoia da.
- dekastiloa: hamar koloma ditu.
- dodekastiloa: hamabi koloma ditu.

Kolomen kokapenaren arabera:

- *In antis* tenplua: fatxadaren gainean bi koloma daude bi horma-tarteren artean (*ante*), eta cellaren edo naosaren alboko paretak luzatzen dituzte aurrealdetik;
- Tenplu prostiloa: zelaren fronteak kolomadi prostilo bat du.
- Tenplu anfiptostiloa: cellaren aurrean eta atzean kolomak ditu.
- Tenplu dipteroa: lau angeluko arkupea, alde luzeetan ere koloma-errenkada bikoitza duena.
- Tenplu pseudodipteroa: peristiloak koloma-lerro bakarra du, baina cellaren hormetatik distantzia bikoitzera jarrita.
- Tenplu peripteroa: kolomadiak cellaren lau aldeak inguratzen ditu, lau angeluko arkupe bat eratuz.
- Tenplu pseudoperipteroa: alboetan koloma atxikiak ditu, kolomaerdi gisa cellaren kanpoko hormetan; hala, zabalagoa izan zitekeen cella.

Tenplua apaintzen duen eskulturan, brontze, marmol eta harriaren erabilera nabarmentzen da. Gai apaingarriei dagokienez, erromatarrek zein grekoek eguneroko bizimodua, heroiak, gudak eta abar irudikatzen zituzten. Pertsona jantziak eta biluziak irudikatzen dituzte, eta, kasu horretan, anatomia erakusten dute.

B) Kubismoa. Picasso

Kubismoa 1900 eta 1914 bitartean Parisen garatu ziren abangoardia artistikoetako bat da.

Universidad
del País Vasco

Euskal Herriko
Unibertsitatea

UNIBERTSITATERA SARTZEKO
PROBAK 25 URTETIK GORAKOAK

2023ko MAIATZA

PRUEBAS DE ACCESO A LA
UNIVERSIDAD PARA MAYORES
DE 25 AÑOS

MAYO 2023

ARTEAREN HISTORIA

HISTORIA DEL ARTE

Kolonialismoaren hedapenaren eta potentzia kolonizatzaileen arteko lehiaren garaia izan zen, Lehen Mundu Gerrara eraman zuena, eta haren ondorioak une horretako arte-adierazpenetan islatu ziren.

Abangoardia edo “ismo” izenarekin, zenbait arte-mugimendu sortu ziren, ezaugarri komun bat zutenak: eredu tradizionalekin haustea. Haien garapenak artearen mundua irauli zuen, unitate formal oro suntsituta.

Arteak eraldaketa handia jasan zuen eta errealitatea irudikatzeari utzi zion, gizarte berrira egokitutako arte bat sortu nahian. Artea ikusteko eta egiteko modu guztiz desberdinak zituzten joera artistiko berri horiek, eta ezaugarri komun bat: izaera berritzailea eta etengabe berritze-prozesuan aritzea. Abangoardiak arte-mugimendu iraultzaileak dira, tradizioa hausten dutenak eta artearen mundua aztoratzen dutenak; harridura sortzen dute, eta, batzuetan, arbuioa. Abangoardiak, ugariak eta iraupen mugatukoak, oinarritzko bi jarreratan sailkatu daitezke: bata arrazoimenean oinarritua (arrazionalismoa, neoplastizismoa eta, neurri batean, kubismoa) eta bestea emozioetan (espresionismoa, dadaismoa eta surrealismoa).

Autorea bere sorkuntza- eta adierazpen-askatasunaz jabetzen da, eta arte-hizkuntza berriak asmatzen ditu. Artista, hala, uneko lotura eta moda artistiko guztietatik askatuta, esperimentatzen hasten da.

George Braque eta Picasso dira mugimendu kubistaren inspiratzaileak.

Kubismoaren jatorria 1907. urtearen inguruan dago. Urte hartan amaitu zuen Picassok *Avignongo andereñoak*, eta hura izan zen abiapuntua. Kubismoaren zuzeneko aurrekaritzat ez ezik, abangoardien hasieratzat ere hartzen da.

Obra horretan, espazioaren desintegrazioa ageri da, irudien tratamendu itxuragabetua, eredu tradizionalaren haustura. Kubismoak forma geometrikoak erabiltzen ditu. Naturan ikusten diren formak modu sinplifikatuan itzultzen dira mihisera: kuboak, zilindroak, esferak.

Kubismoak objektuen “laugarren dimentsioa” irudikatu nahi du, haien ikuspuntuak biderkatu. Gai nagusiak erretratuak eta hiriko natura hilak izango dira.

Kubismoak ia ez du kolorerik erabiltzen, fauvismoarekin kontrastean. Haren aurrekari hurbilenak Cézanneren eta puntillismoaren eraginean bilatu behar dira.

Kubismoaren etapak

Kubismo analitikoa

Kubismoa oso estilo arrazionalista da, eta haren hasierako fasea, ortodoxoena, 1909-1911 bitartean garatu zen, Picassoren eta Braqueren ikerketen ondorioz. **Kubismo analitiko** deritzona da; forma eta irudiak puskatuta daude, ezin ezagutzeko forma geometrikoetan deskonposatuta. Ez dago bereizketarik hondoaren eta formaren artean, eta hiru dimentsioko ikuspegia desagertzen da; objektuak deskonposatu egiten dira, gaia ikuspuntu posible guztietan zatitzen da. Koloreak garrantzia galtzen du, oso gama kromatiko mugatua baliatzen da eta errealitatearen koloreak ez dira erabiltzen.

ARTEAREN HISTORIA

HISTORIA DEL ARTE

Argi eta itzalen gradazioak ere desagertzen dira. Zatiak aztertzea eta bereizita ordenatzea da helburua. Kubismorik puruena eta ulertzeko zailena da.

Ez dira lan abstraktuak, baina koadroa ikustea oso zaila da; horregatik, kubismo analitikoetik abiatuta, abstrakzio geometrikora iristen da.

Kubismo sintetikoa

1911tik 1914ra, koadroen itxura zatikatua galtzen hasi zen; errealitatea kolore-planoen bidez berreraikitzen da. Objektuak zenbait ikuspegitatik ikus daitezke. Irudiaren zati esanguratsuenak mihisean nabarmenduz egiten da sintesia.

Etapan honetan, funtsezkoa da **collage**aren teknika. Eguneroko bizitzako elementuak sartzen dira koadroan, hala nola paperak, oihalak eta askotariko objektuak. Hori praktikan jarri zuen lehena Braque izan zen. Collageak erreferente zehatza berreskuratzen laguntzen digu; dagoeneko ez da interesgarria analisi xehea, irudi orokorra baizik.

Kubismoak artelana, formak, perspektiba, mugimendua, bolumena, espazioa, kolorea eta abar birplanteatu zituen. Hizkuntza piktoriko eta artistiko berria sortu zuen, ikuslearen eta artelanaren arteko harreman berria dakarrena berekin. Ikusleak jada ezin du artelana begietsi besterik gabe; ulertuko badu, bere buruan berreraiki behar du.

Mugimendu horren sortzaileetako bat **Pablo Ruiz Picasso** da (1881-1973), eta *Avignongo andereñoak* lanarekin ekin zion bere produkzio kubistari.

Lan horretan, pintura figuratiboaren arau tradizional guztiak hautsi zituen, perspektiba bolumen karratu eta angelutsuetan zatituta. Izen bereko kale batean dagoen Bartzelonako burdel bati dagokio izenburua. Cézanneren, arte iberikoaren eta eskultura beltzaren eragina nabari dugu. Biluzik ageri diren emakumeek aurpegi desitxuratuak dituzte, eta haietako batzuek Afrikako maskarak gogorarazten dituzte.

Kubismo analitiko horren beste lan batzuk hauek dira: *Biluzia eskuoihalarekin*, *Horta de Ebroko fabrika* eta *Ambosio Vollarden erretratua*.

Natura hiletan collagea sartu zuen.

1915etik aurrera, beste ikerketa-eremu batzuetara zuzendu zuen arreta, hala nola surrealismora eta espresionismora, eta estilo kubista berreskuratu zuen 1937an, Espainiako errepublikak nazioarteko pabiloirako enkargua egin zuenean. *Gernika* koadroa Espainiako gerra zibilaren izugarrikeriaren sinboloa da, eta izen bereko herria suntsitu zuen 1937ko apirilaren 26ko bonbardaketa adierazten du.

Obra horretan kubisten printzipio artistikoak, surrealismoaren sinbologia eta deformazio espresionistak nabari dira. Nazioarteko sinbolo bihurtu den gerraren kontrako pintura handia da.

Universidad
del País Vasco

Euskal Herriko
Unibertsitatea

UNIBERTSITATERA SARTZEKO
PROBAK 25 URTETIK GORAKOAK

2023ko MAIATZA

PRUEBAS DE ACCESO A LA
UNIVERSIDAD PARA MAYORES
DE 25 AÑOS

MAYO 2023

ARTEAREN HISTORIA

HISTORIA DEL ARTE

UNITATEAK	EZAGUTZA-ADIERAZLEAK	ARIKETAK
2	1	2A 2B
3	2	1A 1B 2A
4	3	2A 2B
5	4	1A 1B
	5	1A 1B
	6	1A 1B 2A 2B
	7	1A 1B
	8	1A 1B 2A 2B
	9	2B
	10	1A 1B